

Ситюк В.В.

студент,

Науковий керівник: Струк І.В.

кандидат філологічних наук, доцент,

Національний авіаційний університет

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРИ ВІДТВОРЕННІ ЕМОЦІЙ НА ОСНОВІ РОМАНУ ЕЛЕОНОР ПОРТЕР «ПОЛІАННА»

Перекладацькі трансформації відіграють важливу роль у перекладі багатьох творів. Саме тому багато вчених приділяло значну увагу цій темі. Питанню перекладацьких трансформацій надавалася особлива увага, як з боку вітчизняних, так і зарубіжних вчених, до прикладу праці В.І. Карабана, Т.Р. Кияка, В.Н. Комісарова, І.В. Корунця, С.С. Максимова, Я.І. Рецкера. Однак вивчення питання застосування трансформацій у процесі перекладу емоцій не набуло поширення серед науковців, що й обумовлює актуальність нашого дослідження.

Емоції є невід'ємним аспектом художнього тексту й часто викликають перекладацькі труднощі. Оскільки, задля адекватної передачі варто враховувати норми мови та мовленнєві традиції культури мови перекладу. У своєму дослідженні ми послугувалися класифікацією І. Рецкера. Загальновідомо, що знаний лінгвіст виділяв два типи перекладацьких трансформацій: граматичні (заміна частин мови або членів речення) та лексичні (конкретизація генералізація компенсація втрат, а також смисловий розвиток і цілісне перетворення). За основу порівняльно-перекладознавчого аналізу емоційної сфери художнього твору з перспективою на ґрунтовний аналіз трансформацій задіяних в тексті ми обрали роботи Еліонор Портер.

Розглянемо цитату оригінального тексту та її переклад українською мовою:

*«She pictured the great gray house as it would be after its master was well again, with its silent rooms, its littered floors, its disordered desk; and her **heart ached** for his loneliness» [7].*

«Уява дівчинки малювала великий сірий будинок, яким він буде, коли його господар одужає й житиме далі в мовчазних кімнатах зі сніттям на підлозі та захаращеним столом, і її маленьке **серденько стискалося від болю**» [3].

У даному прикладі автор використовує такий прийом перекладацької трансформації, як конкретизація, переклавши «ached» як «стискалося». Конкретизація – це лексична трансформація, а саме заміна терміну ширшої тематики на слово вужчої тематики, що й наявно у даному реченні. Завдяки такому способу перекладу посилюється наше уявлення про максимальний вияв емоцій зі сторони дівчинки.

У наступній цитаті перекладач передає емоції персонажа використовуючи вже іншу трансформацію:

«*What was it? What's any lovers' quarrel after it's over?*» he snarled, *ricing the room **angrily***» [7].

«Через що ми посварилися? А через що можуть посваритися двоє закоханих? – **зло чмихнув** він і забігав по кімнаті» [3].

Автор тут використовує такий вид перекладацької трансформації, як додавання переклавши «angrily», як «зло чмихнув» для реалістичнішого зображення ситуації. Така трансформація передбачає введення в переклад лексичних елементів, відсутніх в оригіналі, що безумовно, працює на збереження емоційної складової першотвору. Ще одним прикладом лексичної трансформації слугує нижчеподане речення:

«*The influence of a beautiful, **helpful, hopeful** character is contagious, and may revolutionize a whole town.... People radiate what is in their minds and in their hearts*» [7].

«Приваблює людина гарна, **ладна допомогти, дати надію**, і це може перемінити ціле містечко. Люди випромінюють те, що у них в думках і на серці» [3].

Тут спостерігаємо використання описового методу, де через підміну слова словосполученням, вдалося влучно відтворити емоцію першотвору.

Далі, у рамках розвідки, проаналізуємо приклади використання граматичної трансформації:

*«School, in some ways, was a **surprise** to Pollyanna; and Pollyanna, certainly, in many ways, was very much of a **surprise** to school»* [7].

«Школа подарувала Поліанні нові враження. Не менше вражень було і в школи від Поліанни» [3].

Тут використано заміну однини множиною – «surprise», як «враження», що цілком погоджується з парадигмою української мови.

Отже, здійснивши порівняльний аналіз оригіналу та перекладу роману Е. Портер «Поліанна», ми проаналізували окремі випадки використання лексичної та граматичної трансформацій задля адекватного відтворення емоційного стану художнього персонажа у перекладі. Висновуємо, що переважно вторинні комуніканти використовували влучні трансформації, підводили емоційну складову до читача. Однак, питання увиразнення автора та надлишкового перекладу, все ще залишається важливими для подальших полемічних дискусій та аналізу.

Список використаних джерел:

1. Адамчук Т.В. Тематизация эмоций в тексте (на материале современного английского языка): автореф. дис. канд. филол. наук: 10.02.04. Саранск, 1996. 15 с.
2. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Вінниця : Нова книга, 2004. 576 с.
3. Портер Е. Поліанна. URL: <https://nemaloknig.com/book-299543.html>
4. Словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/s/gharkaty>
5. Струк І.В., Сітко А.В. Адекватність та еквівалентність у перекладі мовних особливостей. *Sciences of Europe*. Прага (Чехія), 2016. Вип. 10(10). С. 122-126.
6. Шаховский В.И. Категоризация эмоций в лексико-семантической системе языка. Воронеж : Изд-во Воронежского ун-та, 1987. 190 с.
7. Porter E.H. Pollyana. URL: <https://www.planetbook.com/pollyanna>